

Republica Moldova

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

DECIZIE

DE INADMISIBILITATE

a sesizării nr. 153g/2026

privind excepțiile de neconstituționalitate
a articolelor 473² alineatele (1), (3) și (5) și 473⁴ alineatele (4), (5) și (5¹)
din Codul de procedură penală

*(accesul persoanei arestate preventiv la remediul compensator pentru
condițiile precare de detenție)*

CHIȘINĂU
13 august 2026

Curtea Constituțională, judecând în componența:

nei Domnica MANOLE, *Președinte*,
dlui Sergiu LITVINENCO,
nei Viorica PUICA,
nei Liuba ȘOVA, *judecători*,
cu participarea nei Iulia Vartic, *asistent judiciar*,

Având în vedere sesizarea înregistrată la 16 iulie 2026,
Examinând admisibilitatea sesizării menționate,
Având în vedere actele și lucrările dosarului,
Deliberând la 13 august 2026, în camera de consiliu,

Pronunță următoarea decizie:

PROCEDURA

1. La originea cauzei se află sesizarea privind excepțiile de neconstituționalitate a articolului 473² alineatele (1), (3) și (5) din Codul de procedură penală, ridicată de dl avocat Denis Terioșchin, în interesele dlui Ion Tuchila, și a articolului 473⁴ alineatele (4), (5) și (5¹) din Codul de procedură penală, ridicată din oficiu, în dosarul nr. 21ji-596/2026, pendinte la Judecătoria Chișinău, sediul Ciocana.

2. Sesizarea a fost trimisă la Curtea Constituțională de dl judecător Veniamin Chihai, de la Judecătoria Chișinău, pe baza articolului 135 alin. (1) literele a) și g) din Constituție.

ÎN FAPT

A. Circumstanțele litigiului principal

3. La 5 martie 2024, dl Ion Tuchila a fost reținut, dobândind calitatea de bănuț pentru pretinsa organizare a migrației ilegale, pe baza articolului 362¹ alin. (3) lit. a) din Codul penal. La 6 martie 2024, prin ordonanța procurorului de caz, dl Ion Tuchila a fost pus sub învinuire pentru comiterea infracțiunii de care era bănuț.

4. Prin încheierea Judecătoriei Chișinău, sediul Ciocana, din 7 martie 2024, dl Ion Tuchila a fost pus sub arest la domiciliu, pe un termen de 30 zile. La 14 martie 2024, Curtea de Apel Chișinău a admis recursul formulat de procurorul de caz împotriva acestei încheieri și a dispus arestarea preventivă a dlui Ion Tuchilă pe un termen de 30 de zile, calculat de la data reținerii, *i.e.* 5 martie 2024. În consecință, dl Ion Tuchila a fost plasat la Penitenciarul nr. 13 – Chișinău, de la 14 martie 2024 până la 2 aprilie 2024.

5. La 2 mai 2024, dl Ion Tuchila a formulat, în fața judecătorului de instrucție, o plângere împotriva administrației instituției penitenciare referitoare la condițiile precare de detenție în care s-a aflat în perioada 14 martie 2024 – 2 aprilie 2024, la Penitenciarul nr. 13.

6. Printr-o încheiere din 30 decembrie 2024, judecătorul de instrucție a admis plângerea dlui Ion Tuchila și a constatat deținerea acestuia pentru o

perioada totală de 19 zile în Penitenciarul nr. 13, în condiții contrare articolului 3 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului.

7. La 11 februarie 2026, Curtea de Apel Centru a admis recursul directorului Penitenciarului nr. 13 și a casat integral încheierea Judecătorei Chișinău din 30 decembrie 2024, cu trimiterea cauzei la rejudicare.

8. La 18 iunie 2026, dl avocat Denis Terioșchin a ridicat, în interesele dlui Ion Tuchila, excepția de neconstituționalitate a articolului 473² alin. (1), (3) și (5) din Codul de procedură penală.

9. Printr-o încheiere din 9 iulie 2026, Judecătoria Chișinău a admis, pe de o parte, cererea de ridicare a excepției de neconstituționalitate depusă de dl avocat Denis Terioșchin, iar, pe de altă parte, a ridicat din oficiu excepția de neconstituționalitate a articolului 473⁴ alin. (4), (5) și (5¹) din Codul de procedură penală. Totodată, Judecătoria Chișinău a trimis sesizarea privind excepțiile de neconstituționalitate la Curtea Constituțională în vederea soluționării acesteia.

B. Legislația pertinentă

10. Prevederile relevante ale Constituției sunt următoarele:

Articolul 16

Egalitatea

„(1) Respectarea și ocrotirea persoanei constituie o îndatorire primordială a statului.

(2) Toți cetățenii Republicii Moldova sunt egali în fața legii și a autorităților publice, fără deosebire de rasă, naționalitate, origine etnică, limbă, religie, sex, opinie, apartenență politică, avere sau de origine socială.”

Articolul 20

Accesul liber la justiție

„(1) Orice persoană are dreptul la satisfacție efectivă din partea instanțelor judecătorești competente împotriva actelor care violează drepturile, libertățile și interesele sale legitime.

(2) Nicio lege nu poate îngreuna accesul la justiție.”

Articolul 24

Dreptul la viață și la integritate fizică și psihică

„(1) Statul garantează fiecărui om dreptul la viață și la integritate fizică și psihică.

(2) Nimeni nu va fi supus la torturi, nici la pedepse sau tratamente crude, inumane ori degradante.

(3) Pedepsa cu moartea este abolită. Nimeni nu poate fi condamnat la o asemenea pedeapsă și nici executat.”

11. Prevederile relevante ale Codului de procedură penală, adoptat prin Legea nr. 122 din 14 martie 2003, sunt următoarele:

Articolul 385

**Chestiunile pe care trebuie să le soluționeze
instanța de judecată la adoptarea sentinței**

„[...]”

(5) În cazul constatării încălcării drepturilor privind condițiile de detenție, garantate de art. 3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, conform jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului, reducerea pedepsei se calculează în felul următor: de la una la două zile de reduceri pentru 10 zile de detenție în condiții precare calculate cumulativ. **Prevederile art. 473² alin. (2)–(2⁵) și (5), art. 473³ alin. (3) și art. 473⁴ alin. (1)–(5¹) se aplică în mod corespunzător la examinarea plângerii prevenitului sau a apărătorului acestuia împotriva condițiilor de detenție.**

(6) În cazul în care condamnatul s-a aflat în arest preventiv, în condițiile specificate la alin. (5), nu mai puțin de 3 luni până la numirea cauzei spre judecare, la stabilirea, în calitate de pedeapsă principală, a muncii neremunerate în folosul comunității, a amenzii sau a privării de dreptul de a ocupa anumite funcții sau de a exercita o anumită activitate, acesta este liberat de executarea pedepsei de către instanța de judecată

[...].”

Articolul 473²

Plângerea împotriva administrației instituției penitenciare referitoare la condițiile de detenție care afectează grav drepturile condamnatului

„(1) Plângerea împotriva administrației instituției penitenciare referitoare la condițiile de detenție care, conform jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului, afectează drepturile condamnatului, garantate de art. 3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, poate fi înaintată de către condamnat, personal sau prin intermediul unui avocat, la instanța de judecată în a cărei rază teritorială se află instituția penitenciară în care se deține condamnatul, după caz, din care a fost eliberat.

[...]

(3) Condamnații care au fost deținuți cel puțin 10 zile în condiții contrare prevederilor art. 3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, drepturi care reies din obligația statului de a asigura condițiile de detenție, pot solicita, cu titlu de despăgubiri, reducerea pedepsei.

[...]

(5) Plângerea referitoare la condițiile de detenție care afectează grav drepturile condamnatului se depune pe parcursul detenției în condiții contrare prevederilor art.3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale sau în termen de 6 luni de la data când nu mai sunt deținuți în astfel de condiții, dar nu mai târziu de 4 luni de la eliberarea lor din locul de detenție.”

Articolul 473⁴

Soluția instanței de judecată

„[...]

(4) În cazul constatării circumstanțelor prevăzute la art.473² alin.(3), instanța de judecată dispune reducerea pedepsei condamnatului, calculându-se de la 1 la 2 zile de reduceri pentru 10 zile de detenție în condiții precare calculate cumulativ. Instanța de judecată poate rotunji în favoarea condamnatului termenul de pedeapsă constatat ca fiind executat în condiții contrare prevederilor art. 3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, pentru a deduce integral acest termen din termenul rămas neexecutat.

(5) În cazul constatării circumstanțelor prevăzute la art.473² alin.(3), instanța de judecată dispune reducerea pedepsei în condițiile alin. (4) din prezentul articol, iar în privința perioadei rămase, dispune, cu titlu de despăgubire, încasarea în favoarea condamnatului, din contul bugetului de stat, a sumei bănești în mărime de până la 2 unități convenționale pentru fiecare zi de detenție în condiții precare, precum și a costurilor și cheltuielilor aferente.

(5¹) În cazul constatării faptului că condamnatul a fost deținut în condiții contrare prevederilor art.3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale și perioada încălcării condițiilor de detenție este mai mică de 10 zile, instanța de judecată dispune, cu titlu de despăgubire, încasarea în favoarea condamnatului a sumei bănești în mărime de până la 2 unități convenționale pentru fiecare zi de detenție în condiții precare.

[...].”

ÎN DREPT

A. Argumentele autorilor excepțiilor de neconstituționalitate

12. Autorul sesizării susține că articolul 473² alineatele (1), (3) și (5) din Codul de procedură penală instituie un tratament diferențiat nejustificat bazat pe statutul procesual al persoanei, care îngreșează accesul persoanei arestate preventiv la remediul împotriva detenției în condiții precare. În opinia sa, atât condamnatul, cât și persoana arestată preventiv trebuie să aibă dreptul de a solicita constatarea condițiilor de detenție contrare articolului 3 din Convenția Europeană. Acesta consideră că statutul procesual al persoanei nu justifică privarea de remediul național efectiv pentru protejarea drepturilor garantate de articolul 3 din Convenție.

13. Totodată, instanța de judecată care a ridicat din oficiu excepția de neconstituționalitate a articolului 473⁴ alineatele (4), (5) și (5¹) din Codul de procedură penală consideră că problema de constituționalitate nu constă în statutul procesual al persoanei, ci în lipsa unui remediu compensatoriu în situația în care, la data examinării plângerii privind condițiile de detenție, persoana este deja eliberată din locul de detenție și nu există o parte rămasă neexecutată din pedeapsa privativă de libertate care ar putea fi redusă.

14. Instanța de judecată susține că articolul 473⁴ alineatele (4) și (5) presupun existența unei pedepse aflate în curs de executare, fiind concepute de legislator ca remedii pentru reducerea pedepsei, nu ca remediu autonom pentru orice persoană eliberată. La fel, articolul 473⁴ alin. (5¹) oferă posibilitatea încasării în favoarea condamnatului, cu titlu de despăgubire, a sumei bănești în mărime de până la 2 unități convenționale pentru fiecare zi de detenție în condiții precare, însă se referă la situația în care perioada încălcării condițiilor de detenție este mai mică de 10 zile. Prin urmare, în opinia acesteia, nu există un remediu efectiv pentru persoanele care au fost eliberate din detenție, însă nu le-a fost stabilită o pedeapsă care să poată fi redusă. Acest fapt ar contraveni obligației pozitive a statului de a asigura un mecanism compensatoriu pentru detenția contrară articolului 3 din Convenție. Astfel, instanța de judecată invocă incidența articolelor 16, 20, 23, 24 și 54 din Constituție.

15. În fine, autorii excepțiilor de neconstituționalitate susțin că prevederile contestate sunt contrare articolelor 16, 20, 23, 24 și 54 din Constituție.

B. Aprecierea Curții

16. Examinând admisibilitatea sesizării privind excepțiile de neconstituționalitate, Curtea constată următoarele.

17. În conformitate cu articolul 135 alin. (1) lit. a) din Constituție, controlul constituționalității legilor – în această cauză a unor prevederi din Codul de procedură penală – ține de competența Curții Constituționale.

18. Excepțiile de neconstituționalitate au fost ridicate de avocatul unei părți în proces și de instanța de judecată din oficiu. Astfel, Curtea constată că excepțiile au fost ridicate de subiectele cărora li s-a acordat acest drept, pe baza articolului 135 alin. (1) literele a) și g) din Constituție.

19. Obiectele sesizării îl reprezintă articolele 473² alineatele (1), (3) și (5) și 473⁴ alineatele (4), (5) și (5¹) din Codul de procedură penală. Aceste prevederi nu au constituit anterior obiecte ale controlului de constituționalitate din perspectiva criticilor avansate de autori.

20. Excepțiile de neconstituționalitate au fost ridicate într-o cauză în care se examinează plângerea unei persoane care s-a aflat în arest preventiv referitoare la condițiile precare de detenție (a se vedea § 4 *supra*). Astfel, din perspectiva argumentelor invocate de autori, Curtea consideră că prevederile contestate ar putea fi avute în vedere în cauza în care au fost ridicate excepțiile de neconstituționalitate.

21. În sesizare se subliniază că prevederile contestate instituie un tratament diferențiat nejustificat în privința accesului la remediul pentru constatarea condițiilor precare de detenție. Aceste critici sunt bazate pe articolele 1 alin. (3) (*preeminența dreptului*), 16 (*egalitatea*), 20 (*accesul liber la justiție*), 23 (*dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle*), 24 (*dreptul la viață și la integritate fizică și psihică*) și 54 (*restrângerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți*) din Constituție.

22. Curtea notează că articolul 1 alin. (3) din Constituție are un caracter general, constituie un imperativ care stă la baza oricăror reglementări, nu poate constitui un reper separat și trebuie coroborat cu alte prevederi din Constituție, care trebuie să fie aplicabile. Totodată, Curtea precizează că și articolele 23 și 54 din Constituție nu au o aplicabilitate de sine stătătoare. Pentru a fi aplicabile, autorul sesizării trebuie să demonstreze existența unor ingerințe în drepturile fundamentale garantate de Constituție. Doar în cadrul analizei caracterului justificat al ingerinței abstracte în drepturile fundamentale garantate de Constituție Curtea poate pune în operă prevederile acestor articole (a se vedea DCC nr. 26 din 13 februarie 2025, § 24).

23. Referitor la pretinsul tratament diferențiat, Curtea reiterează că principiul non-discriminării, garantat de articolul 16 din Constituție, nu presupune uniformitate, ci presupune un tratament egal în situații egale. Pentru situații diferite, tratamentul juridic poate fi diferit (a se vedea DCC nr. 12 din 3 februarie 2020, § 18). O condiție primordială pentru existența tratamentului diferențiat o reprezintă caracterul comparabil al situațiilor (a se vedea HCC nr. 16 din 20 mai 2021, § 39).

24. În Decizia nr. 105 din 1 iulie 2021, sesizată cu argumente care pretindeau discriminarea în raport cu algoritmul de reducere a pedepsei pentru condiții precare de detenție, Curtea a constatat că ingerința în dreptul garantat de articolul 24 din Constituție în cadrul detenției preventive poate fi relativ mai mare decât la etapa executării pedepsei închisorii. În consecință, Curtea a conchis că, din această perspectivă, persoanele care se află sub arest preventiv și, respectiv, persoanele care execută pedeapsa închisorii nu sunt în situații comparabile (a se vedea §§ 41-45).

25. Totuși, în primul capăt de sesizare, autorul pretinde discriminare în raport cu dreptul de acces la o instanță pentru constatarea condițiilor de detenție

contrare articolului 3 din Convenția Europeană. În acest sens, Curtea a menționat în jurisprudența sa, în contextul remediei compensator pentru condițiile precare de detenție, că articolul 20 din Constituție garantează dreptul la examinarea plângerii împotriva administrației instituției penitenciare de o manieră echitabilă (DCC nr. 64 din 13 iunie 2024, § 25).

26. Așadar, Curtea va examina dacă persoana plasată în detenție preventivă în condiții contrare articolului 3 din Convenție are acces la remediu compensator.

27. În acest context, Curtea notează că, având în vedere hotărârea Curții Europene din 15 septembrie 2015, pronunțată în cazul *Shishanov v. Republica Moldova*, în care Curtea Europeană a constatat, *inter alia*, încălcarea articolului 3 din Convenție din cauza caracterului inefectiv al remediei existent în acel moment pentru condițiile precare de detenție, Parlamentul a adoptat, prin Legea nr. 163 din 20 iulie 2017 și prin Legea nr. 272 din 29 noiembrie 2018, un nou remediu în acest sens. Inițial, în redactarea legilor care au instituit noul remediu compensator, legislatorul opera cu formularea „plângerea referitoare la condițiile de detenție care afectează grav drepturile condamnatului sau ale prevenitului”. În cauza *Draniceru v. Republica Moldova* (dec.), 12 februarie 2019, Curtea Europeană a apreciat că noul remediu a instituit perspective de redresare adecvată a încălcărilor Convenției provocate de condițiile precare de detenție (§ 41).

28. Ulterior, prin Legea nr. 245 din 31 iulie 2023, Parlamentul a exclus din cuprinsul articolelor 473², 473³ și 473⁴ din Codul de procedură penală, inclusiv în denumire, cuvintele „sau prevenit”, la orice formă gramaticală (articolul II, pct. 137 -138 din Legea nr. 245 din 31 iulie 2023). Totodată, legislatorul a modificat alin. (5) din articolul 385 din Codul de procedură penală, stabilind că prevederile articolului 473² alin. (2)–(2⁵) și (5), articolului 473³ alin. (3) și articolului 473⁴ alin. (1)–(5¹) se aplică în mod corespunzător la examinarea plângerii prevenitului sau a apărătorului acestuia împotriva condițiilor de detenție (articolul II, pct. 124).

29. În acest sens, Curtea observă că, pe baza articolului 385 alin. (5) din Codul de procedură penală, persoana arestată preventiv sau apărătorul acestuia are acces la remediu compensator pentru condițiile precare de detenție. Astfel, Curtea respinge criticile autorului care susțin că remediu compensator este accesibil doar condamnatului, nu și persoanei arestate preventiv.

30. Pentru că persoana arestată preventiv are acces la remediu compensator împotriva condițiilor precare de detenție în condițiile articolului 385 alin. (5) din Codul de procedură penală, Curtea nu constată incidența articolelor 16, 20 și 54 din Constituție și declară inadmisibil acest capăt de sesizare.

31. Cu referire la cel de-al doilea capăt de sesizare, ridicat din oficiu, în privința articolului 473⁴ alineatele (4), (5) și (5¹) din Codul de procedură penală, Curtea observă că autorul susține lipsa unui mecanism compensatoriu efectiv pentru persoana care a fost deținută în condiții precare, dar care la data examinării plângerii este eliberată din locul de detenție și nu are o pedeapsă rămasă neexecutată care ar putea fi redusă, contrar articolelor 16, 20, 23 și 24 Constituție.

32. Curtea observă că Parlamentul a reglementat, prin articolul 385 alineatele (5) și (6) din Codul de procedură penală, modalitatea de reducere a pedepsei în cazul persoanei aflate în arest preventiv în condiții precare de detenție. Aceste dispoziții fac parte din norma care stabilește chestiunile asupra cărora instanța se pronunță la adoptarea sentinței. Prin urmare, instanța este competentă să aibă în vedere perioada detenției preventive în condiții precare și să aplice mecanismul compensatoriu cu ocazia pronunțării sentinței.

33. Totodată, Curtea observă că, potrivit notei informative la proiectul devenit ulterior Legea nr. 245 din 31 iulie 2023, excluderea persoanei arestate preventiv din categoria subiecților ale căror plângeri sunt examinate în procedura prevăzută de articolele 473²–473⁴ din Codul de procedură penală a urmărit ca plângerile preveniților deținuți în instituțiile penitenciare privind condițiile de detenție să fie examinate exclusiv în ordinea stabilită de articolul 385 alineatele (5) și (6) din Cod.

34. Așadar, Curtea reține că, prin acest capăt al sesizării, autorul pune în discuție, în mod prematur, modalitatea de aplicare a remediului compensatoriu pentru detenția preventivă în condiții precare, înainte de pronunțarea unei sentințe în privința persoanei. Or, componenta compensatorie a acestui remediu este realizată la adoptarea sentinței, fie prin reducerea pedepsei, fie, atunci când reducerea nu este posibilă, prin acordarea unei compensații. Chestiunile de interpretare și de aplicare a legii constituie însă apanajul instanțelor de drept comun și excedează competențelor Curții Constituționale.

35. Prin urmare, pe baza celor menționate mai sus, Curtea constată că sesizarea în cauză privind excepțiile de neconstituționalitate este inadmisibilă și nu poate fi acceptată pentru examinare în fond.

Din aceste motive, pe baza articolelor 135 alin. (1) literele a) și g), 140 alin. (2) din Constituție, 27 alineatele (2) și (3) lit. (d) și (4) lit. d), 37 și 40 din Legea cu privire la Curtea Constituțională, Curtea Constituțională

DECIDE:

1. *Se declară inadmisibilă* sesizarea privind excepțiile de neconstituționalitate a articolului 473² alineatele (1), (3) și (5) din Codul de procedură penală, ridicată de dl avocat Denis Terioșchin, în interesele dlui Ion Tuchila, și a articolului 473⁴ alineatele (4), (5) și (5¹) din Codul de procedură penală, ridicată din oficiu, în dosarul nr. 21ji-596/2026, pendinte la Judecătoria Chișinău, sediul Ciocana.

2. Prezenta decizie este definitivă, nu poate fi supusă niciunei căi de atac, intră în vigoare la data adoptării și se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

Președinte

Domnica MANOLE

Chișinău, 13 august 2026

DCC nr. 141

Dosarul nr. 153g/2026